

Івашура А.А., Харківський національний економічний університет
ім. С. Кузнеця, м. Харків, Україна
Борисенко О.М., Харківський національний економічний університет
ім. С. Кузнеця, м. Харків, Україна

ЗЕЛЕНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ОСНОВА ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ

Суспільство, господарське життя суспільства (економіка) і навколишнє природне середовище утворюють складну еколого-економічну систему з безліччю внутрішніх взаємозв'язків, в яких всі елементи, в тій чи іншій мірі, прямо або побічно впливають на інші складові системи. При цьому, навколишнє природне середовище має ресурсний і природний потенціали, які є елементами економіки. Такі взаємозв'язки при правильному розпорядженні можуть послужити пом'якшенню наслідків або ж усуненню екологічної кризи, а можуть навпаки стимулювати її поглиблення, і привести до подальшої деградації біосфери.

Концепція гармонійного розвитку суспільства і природи є складовою частиною процесів формування ноосфери як вищої стадії розвитку глобальної екосистеми нашої планети. Основна ідея цієї концепції – це повна відсутність протиставлення людини і природи. Таким чином, економіка стає частиною процесів навколишнього середовища з включенням в єдину біосферну систему кругообігу речовини і енергії. Саме тому дана концепція є базисом для формування еколого-орієнтованого суспільства.

Розуміння, прийняття і виконання законів природи називають зеленим способом мислення. Природа допомагає людині у вирішенні її життєвих завдань. У цьому полягає ідея зеленого способу життя.

Формування екологічно-орієнтованого світогляду сучасної людини необхідно розглядати, як одну з основних складових еколого-економічного розвитку суспільства.

Екотренд. Так називається сучасне прагнення городян жити в гармонії із собою та навколишнім середовищем. Девіз "Жити в екотренді" допоможе не тільки в розумінні серйозності навісних над планетою глобальних екологічних катастроф але й, і це найголовніше, знаходити шляхи їх подолання. Це можливо на всіх господарських рівнях. На жаль, сьогоденне суспільство тільки констатує факт глобальної екологічної загрози. У виробництві поступово починають використовувати ресурсозберігаючі та екологічні технології, але цього не тільки не достатньо, але й не завжди ефективно. Це відбувається тому, що немає повного розуміння проблеми. Як виробничо-економічної, так і світоглядної.

Світоглядне охоплення має на увазі появу в суспільстві вагомого прошарку еко-освічених людей, які прийматимуть основну участь у формуванні потреб в еко-

продукції, необхідності еко-переробки або еко-утілізації товарів. Формування такої складової в суспільстві дозволить розвивати еко-орієнтований бізнес.

Тим більше, необхідно враховувати, що повноцінна інтеграція України в європейський простір неможлива без відповідального підходу вітчизняного бізнесу до стандартів Євросоюзу. Ухвалення цих стандартів вигідно обом сторонам. Європа готова фінансувати впровадження еко-стандартів на українських підприємствах для відкриття перед ними західних ринків. Зокрема, допомога передбачена в рамках так званого "Плану Маршалла для України" – 50 мільярдів євро протягом 10 років. Одна з цілей "Плану" – створення ефективної системи адміністрування галузі фінансів і бізнесу. Іншими словами, політика підприємства проповідує так звані екологічні бізнес-принципи. Зокрема, в бізнес-плані підприємства чітко розписані екологічні фактори, працюють системи збору та обробки екологічної інформації. Для цього підприємствам необхідно розвивати і постійно вдосконалювати потоковий моніторинг навколишнього середовища, проходити екологічну сертифікацію, оцінювати численні впливи на навколишнє природне середовище, розробляти і виконувати повноцінне фінансування затверджених екологічних заходів. Оприлюднення цих дій включається в еко-рекламу даного виробництва, для того, щоб екологічно підкований громадянин міг зробити правильний усвідомлений вибір на користь даного товару.

Нові виклики в суспільстві завжди народжують нові концепції. З'являються компанії, які поставили собі за мету «зростати відповідально», слідуючи екологічним і соціальним принципам. Тому, еко-ідеї, як отримали реальну фізичну форму, мають куди більший потенціал популяризувати еко-свідомість в суспільстві, ніж просто словесні дискусії. І вони це успішно роблять – епоха бездумного споживання дійсно проходить.

Екологічний напрям у виробництві і усвідомлене споживання – дуже перспективні тренди в багатьох індустріях, які завойовують все більшу популярність і в Україні. Таке виробництво, ґрунтується на принципі "не нашкодь". Основне завдання такого принципу – дотримуватися відповідального підходу виробника і споживача до кожного етапу, який проходить товар, від початку виробництва, до закінчення життєвого циклу з подальшою безпечною утилізацією. Зараз саме час для вдумливо споживання.

Формування і розвиток екологічного виробництва в Україні може реалізовуватися в так званій концепції екологічного маркетингу. Завдання екологічного маркетингу полягає в об'єднанні інтересів всіх сторін конкретного бізнесу. Це інтереси виробника, імовірного споживача, і, в цілому всього соціуму. Культура споживання даних товарів формується з урахуванням еко-принципів, щоб в подальшому заяву підприємства про екологічність виробництва або конкретного товару можна було використовувати як додаткову рекламу і формувати еко-усвідомлений попит. Тому, необхідна професійна інформаційна підтримка для розкриття перед споживачем всіх еко-якостей продукції. Передумови еко-деятельності в Україні мають місце і досить успішно продовжують формуватися.

Сама концепція екологічної, або як її зараз називають зеленої економіки спрямована на те, щоб інтереси економіки, з одного боку, і збереження біосфери, з іншого боку, були збалансовані і орієнтовані на довгострокову перспективу.

Люди, які живуть в "екотренді", допомагають розвивати в нашій країні екологічне землеробство і тваринництво, головним гаслом якого є: "Смачно, корисно і безпечно для природи!" Якщо так можна сказати, вводять моду на еко-харчування! Що заохочує працю ще нечисленних українських еко-фермерів і ентузіастів.

Дуже важливо врахувати наявність еко-освіти у молодих ентузіастів в еко-бізнесі. Адже не секрет, що не кожен органічний продукт на прилавках наших магазинів може бути безпечним для природи, вірніше шляхи його виробництва. Наприклад, якщо поле органічної продукції рясно зрошується водами з підземних джерел, то це призводить до зниження ґрунтових вод і надлишкового вторинного засолення ґрунту. А таке землеробство вже складно назвати екологічним, хоча продукція буде органічної. Тут необхідний збалансований науковий похід.

Протягом останніх п'яти років площа органічних сільськогосподарських земель зросла в Україні в 1,5 рази, а експорт екологічної продукції в 2017 році в грошовому еквіваленті перевищив \$90 млн. За оптимістичними оцінками експертів, темпи розвитку екологічного сільського господарства в Україні в 5,5 рази вище, ніж в Європі і в 5 разів вище світового.

Так само, безсумнівно, кінцевий споживач є тією основною складовою еко-бізнесу, яка стимулює його розвиток. Тому, формування еко-поглядів у сучасної молоді є основним завданням. Буде споживач – буде еко-продукт.

В нашій країні інтерес до питань здорового способу життя та екології постійно зростає і стає справжнім модним трендом. У побуті сучасного українця зміцнюються поняття "еко-дружній" і "екологічночистий". Ми починаємо усвідомлено купувати товар, уважно вивчаємо етикетку зі складом продуктів. Кожен може підтримати цю еко-тенденцію. Необхідно просто дивитися глибше і розуміти більше.

Складний характер еколого-економічних відносин необхідно розглядати через взаємний вплив всіх складових еколого-економічної системи. До даних відносин належать еколого-економічні інтереси, потреби і протиріччя.

Тільки з виконанням низки умов, можливе досягнення стійкості в будь-яких форматах еколого-економічного розвитку. Ці формати включають в себе, в першу чергу, еколого-економічну безпеку, яка є основою гармонійної взаємодії всіх складових системи. У другу чергу, це зміни в економічній політиці і економічному обліку. Нарешті, по-третє, це екологізація світогляду людей, яка обумовлюється еко-вихованням та еко-освітою. Тут необхідно додати, і це важливо, що екологічну тематику треба саме інтегрувати в виховні та освітні програми, а не пропонувати її відокремлено, так би мовити. відірвану від реального життя, науки, подій.